

APLICATIU

GUIA DOCENT

PROVISIONAL

CULTURA CLÀSSICA I

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	CULTURA CLÀSSICA I
Codi	100015
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Segon curs, primer semestre
Horari	(link a la pàgina web del centre o titulació)
Lloc on s'imparteix	Facultat o Escola (l'aula apareixerà als horaris)
Llengües	Català

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Gemma Puigvert Planagumà
Departament	Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B7/134
Telèfon (*)	93 5868391
e-mail	Gemma.Puigvert@uab.cat
Horari d'atenció	Fix: dm-dj: 09.00h.-10.00h. Concertat: dx: 10:00h-14:00h.

2. Equip docent

Nom professor/a	Gemma Puigvert Planagumà
Departament	Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B7/123
Telèfon (*)	93 5868391
e-mail	Gemma.Puigvert@uab.cat
Horari de tutories	Fix: dm-dj: 09.00h.-10.00h. Concertat: dx: 10:00h.-14:00h.

3. Prerequisits: NO N'HI HA

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Cultura Clàssica I és una assignatura de 6 crèdits que s'inclou dins la matèria Filologia Clàssica, juntament amb **Cultura Clàssica II**. Forma part dels 60 crèdits nuclears programats per al segon curs dels estudiants d'Humanitats, juntament amb altres assignatures de les matèries d'Història, Art, Filosofia, Llengua, Literatura Universal, Literatura Catalana i Espanyola i Geografia. L'assignatura estudia la cultura grecolatina a través dels seus textos.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència CE1. Anàlisi i síntesi

Resultats d'aprenentatge

L'estudiant ha de ser capaç de:

- a) interpretar la cultura clàssica.
- b) aplicar els coneixements adquirits, de caràcter històric, institucional, literari i cultural a l'anàlisi d'un text.
- c) comentar fragments de textos dels principals gèneres literaris clàssics i indicar-ne les característiques principals.
- d) analitzar el procés de transmissió textual i la formació de les llengües romàniques.
- e) identificar la presència de la tradició clàssica en la cultura europea.

Competència CE2. Comunicació escrita

Resultats d'aprenentatge

L'estudiant ha de ser capaç d'organitzar i redactar textos de forma clara, correcta i adient.

Competència CE3. Comunicació oral

Resultats d'aprenentatge

L'estudiant ha de ser capaç de realitzar presentacions orals efectives i adaptades a l'audiència.

Competència CE4. Treball en equip/Habilitat en les relacions interpersonals

Resultats d'aprenentatge

L'estudiant ha de ser capaç de treballar en equip, tot valorant, en un projecte comú, les aportacions i els punts de vista dels altres.

Competència CE5. Aprenentatge autònom

Resultats d'aprenentatge

L'estudiant ha de ser capaç de planificar el treball personal i d'identificar els mecanismes d'accés a la documentació i a la informació.

6.- Continguts de l'assignatura

0. Què és la cultura clàssica?

0.1. Coordenades en l'espai i el temps del món clàssic: Grècia i Roma.

0.2. Definició i concepte de la cultura clàssica en el món actual.

Lectures obligatòries: Italo Calvino, *Por qué leer los clásicos*, Tusquets Editores, Barcelona 1992, pp. 13-20; C. García Gual, "El viaje sobre el tiempo o la lectura de los clásicos" (consultable en xarxa: webs.uvigo.es/ageps/Andersen/garciagual.doc).

1. Grec i llatí: llengües vehiculars de la cultura clàssica

1.1. Orígens indoeuropeus de la llengua grega i llatina.

1.2. Orígens de l'escriptura a Grècia: de l'escriptura sil·làbica a l'escriptura alfabètica. L'alfabet grec.

1.3. Panorama lingüístic de la Itàlia prerromana: etrusc, falisc, oscumbre; altres llengües: grec, cèltic.

1.4. Naixement de la llengua llatina i primer desenvolupament de l'escriptura.

1.5. L'estructura del llatí clàssic. Definició de "clàssic" en la història de la llengua llatina.

1.6. La pronúncia del llatí en època clàssica. La pronúncia erasmiana.

1.7. Traducció d'una selecció de textos llatins.

1.8. Expressions llatines en les llengües modernes.

2. La transmissió de la cultura clàssica fins a l'actualitat

2.1. De l'oralitat a l'escriptura: la transmissió i la comunicació en una societat fonamentalment oral.

2.2. Els suports de l'escriptura. L'objecte de la transmissió.

2.3. La fundació de les primeres biblioteques a Grècia. La Biblioteca d'Alexandria.

2.4. Les biblioteques en el món romà.

2.5. Els monestirs i les escoles catedralícies. Les biblioteques medievals.

2.6. L'edició textual. Elements de crítica textual.

2.7. La invenció de la impremta i la recuperació dels textos antics.

2.8. Cine-fòrum: visionat de la pel·lícula *El nombre de la rosa*.

2.9. **Lectura obligatòria:** REYNOLDS D. L. – WILSON, N. G., *Copistas y filólogos*, Gredos, Madrid 1986, pp. 107-212.

Activitat avaluativa blocs 1 i 2: prova d'assaig (40 %).

[Competències que es desenvolupen: 1, 2]

3. Els inicis mítics

- 3.1. El pensament mític grec: del caos al cosmos.
- 3.2. El panteó olímpic i la Guerra de Troia.
- 3.3. De la Guerra de Troia a la fundació de Roma.
- 3.4. Topografia i fundació de Roma.
- 3.5. Llegendes fundacionals.

Activitat avaluativa bloc 3: cerca i comentari d'imatges sobre diversos episodis llegendaris (20%).

[Competències que es desenvolupen: 1, 2, 3, 4, 5]

4. Les primeres formes de govern

- 4.1. La Tirania grega i la Monarquia romana.
- 4.2. Influència de la cultura etrusca en el món romà.
- 4.3. Altres llegendes vinculades al final de la Monarquia etrusca (Lucrecia) i a l'inici de l'època republicana (Coriolà, Cincinnat).
- 4.4. Soló d'Atenes. La Llei de les XII Taules.

5. Les primeres guerres d'expansió

- 5.1. L'imperi macedònic. L'imperi d'Alexandre el Gran.
- 5.2. L'helenisme com una nova forma cultural.
- 5.3. L'expansió romana per la península Itàlica.

6. L'art de fer riure: Plaute; Terenci: l'art de fer somriure

- 6.1. L'expansió per la Mediterrània.
- 6.2. El concepte de gènere literari a l'Antiguitat clàssica.
- 6.3. L'origen del teatre: de Grècia a Roma. Rerefons religiós. Característiques del gènere. Els edificis.
- 6.4. Plaute. Comentari de *Mostellaria*.
- 6.5. *Graecia capta ferum uictorem cepit et artis agresti Latium intulit*. Implicacions culturals. Fil·lohel·lènics contra tradicionalistes. Els Escipions.
- 6.6. Terenci. Comentari d'*Eunuchus*.
- 6.7. Cinefòrum: *Golfus de Roma*.
- 6.8. **Lectures obligatòries: *Mostellaria* de Plaute i *Eunuchus* de Terenci.**

7. L'oratòria: l'art del ben parlar. De les paraules alades d'Homer fins a Ciceró

- 7.1. L'oratòria a la Grècia clàssica i a l'època hel·lenística.
- 7.2. El segle I aC a Roma. Primers intents de consolidar el poder personal (Màrius i Sul·la; Cèsar i Pompeu). Causes del desenvolupament de l'oratòria.
- 7.3. Ciceró. Comentari de les *Catilinàries* i de la *Defensa del poeta Àrquias*.
- 7.4. Exemples de bons discursos: el de Brutus i el de Marc Antoni en la pel·lícula *Juli Cèsar* de Mankiewicz.
- 7.5. L'oratòria actual, deutora de la clàssica. Exemples diversos.
- 7.6. **Lectures obligatòries: Les *Catilinàries* i *Defensa del poeta Àrquias*, ambdues de Ciceró.**

Activitat avaluativa blocs 6 i 7: prova d'assaig (40%)

[Competències que es desenvolupen: 1, 2, 3, 4, 5]

7.- Metodologia docent i activitats formatives

L'assignatura és **presencial**. L'estudiant haurà de realitzar un treball continuat al llarg del curs. L'assistència a les lliçons magistrals li servirà per contextualitzar les diferents lectures proposades al llarg del curs.

Hi haurà diferents seminaris on es comentaran lectures i pel·lícules relacionades amb els continguts treballats a classe.

Per bé que no hi haurà control d'assistència a les classes, la considerem fonamental a l'hora de poder superar amb èxit l'assignatura.

TIPUS D'ACTIVITAT

ACTIVITAT

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Dirigides

Classes magistrals

37

Capacitat de l'estudiant per a incorporar ordenadament els conceptes desenvolupats a classe.

Tutories individuals o en grup	9	Capacitat per argumentar i per intercanviar informació d'una manera raonada.
Seminaris sobre lectures, pel·lícules	5	Capacitat per exposar i argumentar de forma oral.
Activitats d'avaluació	6	Demostrar que s'han adquirit els coneixements de la disciplina.

Supervisades

Tutories i seminaris en petits grups	18	Realització i exposició oral d'un treball elaborat en grup.

Autònomes

Lectures i estudi	50	Conèixer i interpretar.
Investigació bibliogràfica	10	Domini de les bases de dades.
Preparació del treball en grup	15	Cerca d'informació, redacció, assaig exposició.

8.- Avaluació

- Avaluació continuada.
- Percentatge de cada part:
40%: prova amb preguntes de resposta breu i d'assaig.
20%: exposició oral en grup d'un treball de recerca.
40%: prova amb preguntes de resposta breu i d'assaig.

NOTES MOLT IMPORTANTS:

1. La presentació d'1 sol exercici exclou la possibilitat de ser avaluat com a No Presentat (NP).
2. Només es podrà fer la mitjana si la qualificació de les proves és igual o superior a 4.
3. Només podrà ser REVALUAT un 40% del total de l'assignatura.
4. En el cas de l'exposició del treball oral s'haurà de lliurar prèviament el treball escrit i no s'acceptarà si es lliura fora del termini fixat pel professor.
5. Qualsevol particularitat o excepció a aquesta normativa haurà de rebre prèviament el vistiplau del professor.
6. Les proves no realitzades el dia fixat al calendari només, i només si s'aporta un justificant (p. ex. mèdic), es realitzaran el dia establert per a la revaluació.
7. En determinades circumstàncies es podrà valorar si l'estudiant pot presentar-se a millorar la qualificació final. Sempre caldrà que parli prèviament amb el professor, atès que la revaluació està pensada NOMÉS per recuperar alguna de les parts suspeses (màxim 40%) i no pas per millorar

nota.

9- Bibliografia i enllaços web

PER A TOTS ELS BLOCS TEMÀTICS ÉS DE CONSULTA OBLIGADA L'OBRA SEGÜENT:

HOWATSON, M. C., *Diccionario de la literatura clásica*, Alianza, Madrid 1991 (És un diccionari imprescindible que cal consultar per a tots el termes referents a la civilització clàssica).

BLOC TEMÀTIC 1

PALMER, L.R., *Introducción al latín*, Barcelona 1984. Capítols I a VII (És una obra fonamental tant per a entendre la història de la llengua llatina com per conèixer-ne la fonètica, la morfologia i la sintaxi; hi ha un apèndix interessant de textos llatins arcaics).

VALENTÍ FIOL, E., *Sintaxi llatina*, reelaboració de P. L. Cano. Versió cat. de J. Medina, Curial, Barcelona 1979 (És una obra de gran utilitat per resoldre els dubtes que pot plantejar la traducció d'un text de dificultat mitjana).

BLOC TEMÀTIC 2

JENKINS, R. (ed.), *El legado de Roma. Una nueva valoración*, Barcelona 1995.

REYNOLDS D. L. - WILSON, N. G., *Copistas y filólogos*, Gredos, Madrid 1986. **Lectura obligatòria.**

BLOC TEMÀTIC 3

AGHION, I. ET AL., *Guía iconográfica de los héroes y dioses de la antigüedad*, Madrid 1997.

GRIMAL, P., *Diccionario de mitología griega y romana*, Paidós, Barcelona 1989.

BLOC TEMÀTIC 4

GRIMAL, P., *La civilización romana. Vida, costumbres, leyes, artes*, Paidós, Barcelona 1999.

GRIMAL, P., *Historia de Roma*, Paidós, Barcelona 2005.

JERPHAGNON, L., *Historia de la Roma antigua*, Edhasa. Ensayo histórico, Barcelona 2007.

JONES, P., *Veni, uidi, uici. Hechos, personajes y curiosidades de la antigua Roma*, Crítica, Barcelona 2013.

HACQUARD, G. ET AL., *Guía de la Roma Antigua*, Atenea, Madrid 2000.

LANE FOX, R., *El mundo clásico. La epopeya de Grecia y Roma*, Crítica, Barcelona 2007.

BLOC TEMÀTIC 5

RUZÉ, F., *El mundo griego antiguo: de los palacios cretenses a la conquista romana*, Akal, Madrid 2000 (Manual molt assequible sobre la història del món grec).

CHRISTOL, M., *De los orígenes de Roma a las invasiones bárbaras*, Akal, Madrid 1991.

BLOCS TEMÀTICS 6 i 7

CALVINO, I., *Por qué leer los clásicos*, Tusquets, Barcelona 1997.

CODÓÑER, C. (ed.), *Géneros literarios latinos*, Salamanca 1997.

CODÓÑER, C. (ed.), *Historia de la literatura latina*, Cátedra, Madrid 1997.

VON ALBRECHT, M., *Historia de la literatura romana*, 2 vols., Herder, Barcelona 1997 (**Aquestes dues darreres obres han de servir per complementar el que s'explica a classe sobre els gèneres**; la darrera és molt més completa pel que fa a la pervivència de les obres en altres literatures).

Per a la tradició en la literatura europea de les obres clàssiques recomanem:

CURTIUS, E. R., *Literatura europea y edad media latina*, 2 vols., Mèxic 1978.

HIGHET, G., *La tradición clásica*, 2 vols., Mèxic 1954.

JENKINS, R. (ed.), *El legado de Roma. Una nueva valoración*, Crítica, Barcelona 1995 (caps. I, II, IX, X).

Recordeu que la introducció a les obres de lectura és obligatòria.

RECURSOS EN XARXA

<http://pagines.uab.cat/classichum/>

<http://www.culturaclasica.com>

<http://interclassica.um.es>

<http://www.cnice.mecd.es>

<http://www.unicaen.fr/rome>

<http://antalya.uab.es/pcano/aulatin>

<http://www.xtec.cat/~sgiralt/>

Recorregut virtual pel Fòrum de Roma:

<http://archeoroma.beniculturali.it/carcer-tullianum>

ACTIVITATS D'APRESENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRESENTATGE
31/10/13	Prova d'assaig i de respostes breus (40%)	Aula		
14/11/13 19/11/13 21/11/13	Exposicions orals dels treballs en grup (20%).	Aula		
16/01/14	Prova d'assaig i de respostes breus (40%)	Aula		

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRESENTATGE
14/11/13	Treball en grup (escrit) Tots els grups, independentment de la data d'exposició, han de lliurar el treball el dia 14/11	Aula		

Aquestes dates poden patir lleugeres modificacions o bé per interrupcions diverses durant el curs o bé per ajustament de temari.

Revaluació: del 20 al 31 de gener de 2014.

Setmana intersemestral: del 3 al 7 de febrer de 2014.

DATA LÍMIT DE TANCAMENT D'ACTES: 21 DE FEBRER DE 2014. Recordeu que cal revisar qualsevol prova abans d'aquesta data.

Inici del segon quadrimestre (Cultura Clàssica II): 10/02/2014.